

Algemene Beschouwingen Begroting 2019

“Alles in het teken van een aantrekkelijke, duurzame en financieel en sociaal evenwichtig Lelystad”

Geachte voorzitter, dames en heren, hierbij in eerste termijn,

Dit is de eerste nieuwe begroting in deze raadsperiode vanuit een nieuw college.

Om te beginnen, wij hebben met z'n allen in de afgelopen tijd in Lelystad veel dingen bereikt waar wij trots op mogen zijn. Er zijn veel belangrijke recente ontwikkelingen die onze stad laten groeien. Laten groeien om als stad meer in positie en eigen kracht te kunnen komen.

Er is groei van de werkgelegenheid door de komst van onder andere Inditex, versterking van onze logistieke positie door de Flevokust containeroverslag en de ontwikkeling van het binnendijkse bedrijventerrein waar spoedig mooie nieuwe bedrijven een plek zullen gaan vinden. Dan natuurlijk de ontwikkeling van Lelystad Airport met alle bedrijvigheid die dat met zich meebrengt en verder de aanwijzing van Nationaal Park Nieuw Land die zal bijdragen aan versterking van toerisme en recreatie en natuurlijk ook de verdere kustontwikkeling.

Kansen zijn er maar om ze te kunnen verzilveren is ook vaak geld nodig. Ambities hebben wij ook, zoals het bevorderen van betere gezondheid onder Lelystedelingen, de ambitie om onze inwoners meer in beweging en op de fiets te krijgen en de beste fietsstad van Nederland te worden.

Er zijn ook bedreigingen, niet in de laatste plaats als in Lelystad geen goede basis ziekenhuisvoorziening zou terugkeren. Trots wij dat onze raad zo eensgezind achter het ziekenhuis staat. Wel zijn wij onaangenaam verrast dat, ondanks dat wij en Jong Lelystad als partijen vragen aan het college gesteld hebben voorafgaand aan de surseance van betaling, het college zich volkomen heeft laten verrassen terwijl zij wist dat het slecht ging met het ziekenhuis. Op zijn minst hadden er plannen klaar behoren te liggen over de wijze waarop het college zou kunnen acteren bij verschillende scenario's. Het heeft er veel weg van dat acties stante pede moesten worden bedacht toen de crisis uitbrak.

Ondertussen blijven wij als stad geconfronteerd worden met de remmende werking door de onevenwichtige sociaal economische opbouw van onze bevolking, die vanuit het verleden stamt en zich moeilijk en slechts met heel veel inspanning laat verbeteren. De consequentie is dat wij in Lelystad veel geld moeten besteden aan de minder draagkrachtigen in onze gemeenschap. Dat doen we met veel zorg en toewijding maar maakt dat voor de ontwikkeling van de stad en het kunnen benutten van de kansen, nauwelijks financiële ruimte is.

Eerder hebben we al besloten miljoenen extra uit de Reserve Sociaal Domein te reserveren voor de enorme overschrijdingen van de budgetten voor jeugdhulp die we anders voor maatregelen ter vermindering van de vraag aan jeugdhulp hadden kunnen aanwenden.

We zullen daarom hoe dan ook in Den Haag steeds duidelijk moeten blijven maken dat de erfenis van het verleden van Lelystad voor een deel op hun schouders zal moeten blijven rusten. Met de huidige ICL afspraken zijn wij er dus niet.

Waar wij veel aandacht hebben voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben, moeten wij ook niet de groepen vergeten die wel in economische zin veel bijdragen aan onze stad. Onze aandacht ligt zo dominant bij het sociale domein dat aandacht voor de openbare ruimte en infrastructuur erbij in schiet. Deze moet op orde zijn maar dat is niet het geval. De weelderige groei van onkruid op bestratingen is er slechts een voorbeeld van. Ook de hoeveelheid zwerfafval in de berm is slechts een voorbeeld waar het beeld van de stad geweld wordt aangedaan.

In het verleden riepen wij op het beeld langs de dreven te verbeteren daar waar uitzicht bestaat op verwaarloosde tuinen vaak vol troep en met half vergane en omgevallen hekken eromheen. Voor zover wij weten is er door het college nooit iets mee gedaan. Tot slot merken wij op dat de entree naar onze stad rommelig en weinig gastvrij oogt. Dat kan en moet beter.

Gelet op de ICL taakstelling, die er ook ligt, zullen wij een andere inrichting van het beheer van de openbare ruimte moeten gaan onderzoeken. Bij de taakstelling zal bij gelijkblijvende systematiek de kwaliteit verder achteruit gaan en dat is in onze ogen onaanvaardbaar. Wij zijn benieuwd welke stappen het college ten aanzien hiervan zal gaan zetten.

Voor dat ik overga naar de begroting zelf nog het volgende. Alles wat wij in deze stad in de komende jaren zullen doen zal in het teken moeten staan van het alles overstijgende doel Lelystad te ontwikkelen tot een aantrekkelijke en duurzame stad die financieel gezond en sociaal sterk en zelfstandig is. Cruciaal is daarin dat nu extra wordt ingezet op versterken van de aantrekkingskracht van ons vestigings- én woonklimaat.

Om het versterken van de stad kracht bij te zetten wil de VVD graag hier de moties inbrengen met betrekking tot de motie markt. Erg fijn om te zien dat veel bewoners met goede ideeën zijn gekomen voor positieve ontwikkelingen in de stad. De moties van de motiemarkt die wij inbrengen zijn:

- Zeekadettenkorps
- Camperplaats
- Rotonde Buizerdweg (toegangspoort tot Lelystad)
- Verbreding van het voetpad Wold

Over naar de begroting.

Op zich zijn wij blij met de gepresenteerde begroting en begrotingsevenwicht dat in ieder geval voor de komende drie jaren wordt voorzien.

Vragen hebben wij er wel bij. De begroting is lastig te doorzien en de toelichting bij de beschrijving van de taakvelden behoeft verbetering, met name als tussen jaarschijven grote verschillen zitten en het geven van een verklaring daarop voor de hand ligt.

Wij zullen dan ook een motie indienen waarbij wij onder andere verzoeken om bij de begrotingsbehandeling volgend jaar bij de jaarschijven de gerealiseerde cijfers van het voorafgaande jaar en de begrootte posten van het lopende begrotingsjaar op te nemen. Dit maakt vergelijking van het verloop eenvoudiger.

In de begroting wordt op vele plaatsen gerept over vele nota's en uitvoeringsplannen, die nog moeten worden gemaakt en dan zullen worden voorgelegd aan de raad. Wij hebben over het geheel geen goed overzicht van behaalde resultaten van ingezette middelen en inzet en kunnen daar deze begroting dan ook niet tegen afzetten.

Bij de begroting vragen wij ons af of bepaalde lasten voor de komende jaren niet te laag worden ingeschat. Denk daarbij alleen al aan de dubbele vergrijzing die zich in alle hevigheid aan het voltrekken is en wat dat doet voor de zorgkosten. Zijn risico's eveneens voldoende meegenomen? Ligt overschrijding van het budget voor de campus op de Rietlanden niet voor de hand met de reeds sterk gestegen bouwkosten? Ons is daarnaast niet duidelijk of het eerder (15-05-2018) aangeboden IHP 2018-2027 werkelijk sluitend is in relatie tot de wettelijke opgave en noodzakelijke vervangingsinvesteringen. Ook hier zal de Raad in 2019 nieuwe voorstellen voorgelegd krijgen. We maken ons op voorhand grote zorgen.

We zien ook PM posten waarvan de hoogte nu misschien lastig valt aan te geven maar waar redelijkerwijs tenminste een indicatief bedrag bij begroot had moeten worden om de begroting een reëel beeld te laten zien.

Onze reserves zijn formeel gesproken nog voldoende op peil maar toch blijven zij in totaliteit steeds verder teruglopen. Links en rechts knabbelen wij er toch steeds weer aan. Nu ook weer door de hogere lasten op de afschrijving van gebouwen in de komende tientallen jaren uit de reserves te halen. Dit zijn hogere afschrijvingslasten door de gewijzigde afschrijvingsmethodiek van annuïtair naar lineair zoals voorgeschreven door de BBV. Het verschil is zodanig groot dat dit in de begroting anders tot enorme bezuinigingen zou hebben moeten leiden. Dit vinden wij met zijn allen niet verantwoord maar laten wij ons wel realiseren dat Lelystad wel in hoog tempo vet op de botten verliest. Een zorgelijke ontwikkeling.

Ik zal nu een aantal punten benoemen die onze aandacht verdienen.

Lelystad Next Level.

Het initiatief ondersteunen wij. Er worden ook middelen voor vrijgemaakt in 2019. Wij hadden het verstandig gevonden als ook voor de daaropvolgende jaren een stelpost per jaar was opgenomen. Het is cruciaal dat Next Level duidelijke kaders mee krijgt waaruit blijkt wat er gaat gebeuren, wanneer en hoe.

Wij achten het van het allergrootste belang dat de raad bij alle Thematafels ten volle wordt betrokken. Aan de voorkant, tijdens het proces maar ook daarna.

MRA

De samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam, De MRA, zal een zichtbaar en tastbaar positief resultaat moeten brengen voor onze stad. Maar dan moeten wij onze stad goed positioneren en zorgen dat onze stem de juiste bijdrage levert. De raad zal hier nauw bij betrokken moeten blijven om ervoor te zorgen dat wij datgene naar onze stad kunnen halen wat wij zo hard nodig hebben. Gezonde bedrijven, werkgelegenheid en nieuwe inwoners met voldoende draagkracht. Bezuinigen op acquisitie of City Marketing Lelystad lijkt soms aantrekkelijk, omdat de opbrengst zich niet of lastig laat meten, maar zou het paard achter de wagen spannen zijn. Uiteraard zullen wij de doelen bij de uitvoering zoveel mogelijk scherp en meetbaar moeten maken.

Onderwijs-arbeidsmarkt-jeugdhulp

Over onze kinderen en het onderwijs maken wij ons grote zorgen. Te weinig kinderen volgen of stromen door naar het MBO niveau 3-4, het HBO, Havo en VWO en het universitair onderwijs. Kunnen onze kinderen minder dan in andere steden of zijn wij onvoldoende in staat hen te begeleiden en hun capaciteiten te laten benutten? Hoe staat het met het aantal voortijdige schoolverlaters? Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat kinderen de houding, de vaardigheden en mentaliteit ontwikkelen waar werkgevers om zitten te springen? Hoe zorgen we er nu eindelijk voor dat minder kinderen jeugdhulp nodig hebben?

De samenwerking tussen de ondernemers, het onderwijs en de jeugdhulp zal drastisch moeten verbeteren willen wij de toekomst van onze kinderen ten goede kunnen keren.

Vrijwilligers

Onze waardering voor de vele vrijwilligers in deze stad is enorm. Sommige vrijwilligersorganisaties verlangen een Verklaring omtrent het Gedrag waaraan aanzienlijke kosten zijn verbonden. Toch is het goed als organisaties die verlangen en sowieso als vrijwilligers omgaan met kwetsbare mensen. Het is misschien goed te weten dat sinds 1 november er een regeling van kracht geworden is, dat elke vrijwilliger die met mensen in een afhankelijkheidssituatie werkt, een gratis VOG kan aanvragen. De regeling valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Misschien goed als het college dit naar de verschillende organisaties gaat communiceren.

Bijstandsgerechtigden

Bijstand, een deel van onze bijstandsgerechtigden hebben geen mogelijkheden om aan betaald werk te komen, hen moeten wij voor vrijwilligerswerk activeren. Kan geen van beiden dan moeten wij hen zoveel mogelijk met rust laten. Het andere deel van de groep die wel kan maar niet wil, heeft geen recht op onze bescherming. Hen zullen wij met alle mogelijke middelen van de bank moeten krijgen. Te vaak krijgen wij signalen vanuit arbeidsbemiddeling van mensen die een baan afwijzen en liever in de bijstand blijven. Dat kan natuurlijk niet. Welke wettelijke maatregelen kunnen worden ingezet en hoe worden deze toegepast? Volgens de verantwoordelijk wethouder worden "alle" wettelijke mogelijkheden benut. Wij ontvangen graag een informatienota waarin op het voorgaande uitgebreid wordt ingegaan.

Wonen

Bij wonen gaat het vaak over nieuwbouw. We zullen daarbij niet alleen moeten kijken naar de zogenaamde "betaalbare huurwoningen" wat een eufemisme lijkt te zijn voor sociale huurwoningen maar juist ook naar de woningen in het hogere en hoge segment. Veel oudere bewoners in onze stad die grote huizen gaan verlaten kunnen nergens een groot appartement vinden. Zij voelen zich in veel gevallen gedwongen onze stad te verlaten. We zullen nadrukkelijk aandacht moeten hebben voor het levensloop bestendig maken of bouwen van huizen. Ook de bestaande woningvoorraad behoeft continu onderhoud.

Waar eigenaren zelf voor het onderhoud verantwoordelijk zijn, hebben de woningbouwcorporaties de verantwoordelijkheid in de eerste plaats hun bestaande voorraad op niveau te houden, in bepaalde wijken ligt bij hen dan ook een belangrijke bijdrage voor stedelijke vernieuwing.

Dit brengt mij bij het onderwerp duurzaamheid waar beleid zou worden ingezet om bewoners van geschikte huisblokken actief te gaan benaderen over het plaatsen van zonnepanelen. Inmiddels zijn we twee jaar verder en zien we van het beleid weinig terug. Wat is er in de afgelopen jaren ingezet en wat is er tot nu toe bereikt?

Wij dringen aan op een spoedige rapportage aan de raad waarin de gepleegde acties en behaalde resultaten onomwonden worden geduid.

Wel is bij de duurzaamheidsdoelstellingen inmiddels de taakstelling van de energie transitie gekomen. Er gaat onderzoek plaatsvinden maar onduidelijk is de wijze waarop bedrijven daarbij in beeld zijn en of zij van vanuit de gemeente ook ondersteuning mogen gaan verwachten. Graag ontvangen wij een toelichting hierop.

De gemeentelijke organisatie

De organisatie heeft welke jaren onder de klem gezeten van de taakstelling het aantal werknemers fors te verminderen. Daarbij zijn de uitdagingen voor de organisatie met alle transitie dossiers enorm toegenomen. Het vraagt een enorm verandervermogen van de organisatie. De wijze waarop dit zal moeten worden begeleid en aangestuurd wordt nu bestudeerd. Het plan van aanpak ontbreekt nog. Er is ook niet voorzien in extra middelen terwijl die waarschijnlijk noodzakelijk zullen zijn. Duidelijk is dat niet enerzijds steeds de klem op de organisatie kan worden gelegd door de bewegingsvrijheid steeds verder te verkleinen en anderzijds wel steeds een groter beroep op die zelfde organisatie te blijven doen. Het steeds opnieuw ter tafel brengen van de discussie over de inhuur moet wat ons betreft dan ook stoppen. De raad heeft daarvoor kaders heeft gesteld waar binnen de organisatie beweegt.

Ten aanzien van de verschillende moties en de amendementen bij de besluitpunten in de begroting zullen wij bij behandeling ons standpunt uiteen zetten.

Tot zover voorzitter in eerste termijn.